

Tal av försvarsminister Peter Hultqvists vid Folk och Försvars rikskonferens 2021

Publicerad 12 januari 2021

12 januari 2021

Det talade ordet gäller.

Ers Majestät,

Ers Kungliga Högheter,

Med anledning av dagens säkerhetspolitiska läge vill jag göra två inledande markeringar:

1. Det andra världskriget tog slut 1945. Efter den sovjetiska blockaden av västra Berlin 1948 och statskuppen i Tjeckoslovakien samma år var det kalla kriget ett faktum. Mot denna bakgrund beslutade Sverige under Tage Erlanders regering att bygga den svenska försvarsmakten starkare. Insikten att kriget kunde komma var en realitet som Sverige behövde förhålla sig till. Uppbyggnaden av försvaret gav oss så småningom världens fjärde största flygvapen och en värnpliktsarmé som i omfattning var i det närmaste häpnadsväckande. Totalförsvaret genomsyrade hela samhället.
2. Det kalla kriget upphörde 1989–1990. Nedrustningen blev dramatisk. Mot bakgrund av erfarenheterna från åren efter

andra världskriget borde insikten om att drastiska säkerhetspolitiska skiften kan äga rum ha varit starkare. De som varnade för att mörka tider kunde komma gavs omdömen som i sin lindrigaste form handlade om ”fast i gammalt tänkande”.

2008 utbröt ett krig i Europa. Den ryska militära aggressionen mot Georgien var och är oacceptabel. Nära 20 procent av georgiskt territorium är fortfarande utom regeringens kontroll. 2014 annekterades Krimhalvön av Ryssland. Striderna i östra Ukraina pågår än idag. Det säkerhetspolitiska läget har sedan dess försämrats även i vår del av Europa.

* * *

Försvarsbeslutet från december förra året kommer att öka den militära förmågan avsevärt i förhållande till dagens läge.

Satsningen med en cirka 40-procentig nivåhöjning av försvarsanslagen till 2025, i förhållande till 2020, är den största sedan 1950-talets början. Men trenden vändes redan i juni 2015 då riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag och beslutade om att gå från ett insatsförsvar till ett nationellt försvar. Nivåhöjningen 2015–2020 motsvarande en ökning på 25 procent. Vi har en klart bättre militär förmåga idag än 2015.

De regeringar som hade ansvar för försvarspolitiken efter det kalla krigets slut gav oss en för svag grund att starta ifrån. Det är min bestämda uppfattning och det finns ett brett politiskt ansvar för detta. Att bygga militär förmåga tar tid, att rasera den går snabbt.

För min egen del kommer jag fortsatt att verka för stabilitet och kontinuitet i uppbygganden av Sveriges militära förmåga. Det förutsätter ordning och reda i de offentliga finanserna, vilket har

varit och är fortsatt en ledstjärna för vår regering. Det är viktigt för att etablera en hållbar och långsiktig finansiering av det svenska försvaret.

Att bygga upp vårt lands militära förmåga är också en viktig säkerhetspolitisk signal. Om den säkerhetspolitiska solen lyser starkare i framtiden ska vi inte ge oss in på äventyrligheter där vi raserar det som vi med stor möda nu bygger upp. Vi ska heller inte rubba den säkerhetspolitiska arkitekturen i vårt närområde.

Kombinationen av höjd militär förmåga och fördjupade försvarspolitiska samarbeten med andra länder och organisationer, som Nato, FN och EU, med den militära alliansfriheten som grund, är en fungerande strategi som bidrar till säkerhet och stabilitet. Vi står inte för några tvära kast i vare sig den ena eller andra riktningen.

* * *

Försvarsbeslutet ger oss ett robustare totalförsvaret. Många delar av de satsningar som nu förbereds har berörts i den allmänna debatten, framförallt de som handlar om armén, nya regementen och cyberförsvaret. Men jag vill här idag lyfta fram de omfattande satsningar som sker på luftförsvaret.

Det handlar om fem huvudpunkter:

1. Fullföljandet av satsningen på det markbaserade luftvärnssystemet Patriot.
2. Nytt robotluftvärn på Visbykorvetterna.
3. Ersättare till det nuvarande stridslednings- och luftbevakningsflyget.

4. Sex stridsflygdivisioner bibehålls. Fyra ombeväpnas till JAS Gripen 39 E och två flyger vidare med C/D versioner. Totalt bibehålls därmed cirka 100 stridsflygplan.
5. Satsning på flygburen robot för långräckviddig markmålsbekämpning.

Istället för ett punktvis försvar av basområden och mindre landområden går vi nu mot ett luftvärn som i framtiden kan försvara regioner. Vi får kapacitet att möta robot- och flygangrepp på långa avstånd. Vi kommer att kunna möta långräckviddiga ballistiska robotar. Sammantaget konstateras att det svenska luftförsvaret uppgraderas radikalt.

Detta är förmågor som en angripare måste förhålla sig till. Därför var beslutet om att anskaffa Patriotsystemet, där den första eldenheten bedöms leverera initial operativ förmåga redan i slutet av detta år, som strategiskt viktigt. Men jag minns också hur PR-byråer, lobbyister och en del andra intressen till varje pris försökte stoppa eller skjuta upp ett nödvändigt anskaffningsbeslut. Det hade inte gynnat Sverige.

Att Visbykorvetterna får robotluftvärn ger oss ett antal rörliga enheter som kan sättas in i luftförsvaret längs hela den svenska kusten.

Genom Patriotsystemet, det korträckviddiga luftvärnssystemet, det fartygsburna robotluftvärnet och Gripensystemet kan ett effektivare luftförsvaret byggas upp. Vi kan här också öka kapaciteten genom samverkan med andra länder. Skillnaden mot dagens situation blir mycket tydlig.

Samtidigt frigör vi resurser för stridsflyget som nu kan användas mer flexibelt.

Flygvapnet stärks också av att vi nu kommer att operera sammanlagt 100 JAS Gripen i två versioner, istället för som ursprungligen tänkt 60. Den långräckviddiga bekämpningsförmåga mot markmål som ska tillföras ger oss möjlighet att med avsevärd räckvidd nå in på fientligt territorium. Det är en rejäl förstärkning av svensk operativ förmåga som också är en viktig säkerhetspolitisk signal.

Sammanfattningsvis ger försvarsbeslutet följande effekt för luftförsvaret:

- Bättre förvarning genom satsning på sensorer.
- Ökad överlevnad genom möjlighet till ökad spridning av luftförsvaret.
- En ökad operativ räckvidd som innebär att en antagonist måste ha ökade resurser för skydd av egna förband.
- Ökad tröskeffekt som en konsekvens av bland annat vår förmåga att bekämpa en fiende på djupet.

Slutligen vill jag lyfta fram våra internationella försvarssamarbeten. De är avgörande för att skapa stabilitet och höja tröskeln för eventuella konflikter i vårt närområde. Vi tar det som hänt i Georgien, Krim och Östra Ukraina samt krisen i Belarus på största allvar. Vi är inte naiva och vi accepterar inte brott mot internationell rätt.

Som bekant har Sverige gemensam operationsplanering bortom fred tillsammans med Finland. Det bidrar till ökad stabilitet i vår del av Europa.

I propositionen Totalförsvaret 2021–2025 uttrycker vi viljan att samordna operationsplanering med Norge, Danmark, USA, Storbritannien och Nato. Denna fördjupning handlar om att skapa ett riktigt fungerande samarbete med handlingsfrihet i händelse av en kris eller konflikt. Det är en logisk konsekvens av våra redan

nära relationer, men också av att säkerhetspolitiska förändringar kan komma snabbt. Samarbeten av detta slag bidrar ytterligare till stabilitet, höjer den säkerhetspolitiska tröskeln och skapar möjligheter att hantera snabba och oförutsedda händelseutvecklingar.

Vi har stora utmaningar framför oss under de kommande åren. Regeringen har fullt förtroende för och har ett nära samarbete med de myndigheter som ytterst ska genomföra besluten. Den fortsatta resan kommer inte att ske utan utmaningar. Men vi är fast beslutna att bygga ett starkare totalförsvar.

Tack för att ni har lyssnat.